

Landets kommuner

Deres ref.:

Vår ref.:

Saksbehandler:

Dato:

22/12481-1

Brittelise Bakstad

22.04.2022

Etablering av rådgivende enheter for russaker i alle landets kommuner

Ny lovpålagt oppgave innen 01.07.22.

Bakgrunn

Stortinget vedtok 7. juni 2021 ny § 3-9 b i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (hol.), om etablering av rådgivende enheter i kommunene. Stortinget fattet 7. juni 2021 også vedtak til lov om endringer i straffeloven, (førstegangsbehandling 3. juni).¹

Vedtaket om innføring av ny § 3-9 b i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kom etter et representantforslag fra Arbeiderpartiet under Helse- og omsorgskomiteens behandling av Regjeringen Solbergs forslag til rusreform,² og er et alternativ til *Rådgivende enhet for narkotikasaker*, se også komiteens merknader mv i Innstilling 612 L (2020-2021).³

Bestemmelsen trer i kraft 1 juli 2022, jf. kgl.res. av 24 september 2021.

Ny § 3-9 b skal lyde:

Kommunen skal ha en rådgivende enhet for russaker. Denne enheten skal ha ansvaret for å møte personer når oppmøte for enheten er satt som vilkår for en bestemt strafferettslig reaksjon, inkludert gjennomføre ruskontroll etter straffeloven § 37 første ledd bokstav d dersom det er satt som vilkår.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om den rådgivende enheten, blant annet om organisering og tjenestens innhold, inkludert formidling til og samhandling med andre tjenester og om kommunens behandling av opplysninger i slike saker.

Regjeringen Solberg varslet kommunene i Kommuneproposisjonen for 2022, som ble lagt frem i mai 2021, om etablering og kompensasjon av "rådgivende enheter for narkotikasaker". For budsjettåret 2022 ble kommunene kompensert med 100 mill. kroner i rammetilskuddet over kommunal- og distrikts departementets budsjett for etablering av enhetene. Disse midlene dekker nå etablering av rådgivende enhet for russaker.

¹ [Lovvedtak 148 \(2020-2021\)](#)

² [Prop. 92 L \(2020-2021\)](#)

³ [Innst. 612 L \(2020-2021\)](#)

Organisering

Rådgivende enhet for russaker i kommunen kan organiseres slik kommunen selv finner det hensiktsmessig. Enheten/funksjonen kan plasseres ved tjenestesteder som allerede er opprettet for å ivareta oppgaver og formål som tilligger kommunen etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Enhetene må ikke være en «fysisk enhet» i form av en egen avdeling e.l. i kommunen, men kan være en *funksjon* der personell fra ulike deler av den kommunale helse- og omsorgstjenesten og andre sektorer (f.eks. sosialtjenesten, barnverntjenesten mv.) kan inngå. I større kommuner og byer kan tjenesten f.eks. organiseres som en egen enhet. Det oppfordres til interkommunalt samarbeid i små og mellomstore kommuner. Det bør tas geografiske hensyn slik at reiseveien for den som er ilagt møteplikt mv. blir kortest mulig.

Det følger av helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1 første ledd bokstav d) at tilstrekkelig fagkompetanse skal sikres i tjenestene. Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-9 b stiller ikke særlige krav til kompetanse hos personellet. Personell fra ulike deler av den kommunale helse- og omsorgstjenesten – og andre sektorer (f.eks. sosialtjenesten, og ved behov, barnverntjenesten mv.) kan inngå. Kommunens personell som i dag yter tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven til personer med rusmiddelproblemer vil være aktuelle til å ivareta funksjonen «[...] å møte personer når oppmøte for enheten er satt som vilkår [...]»

Oppgaver

Enhetens/funksjonens primære oppgave vil være å gi oppfølging, råd og veiledning til personer som ilegges møteplikt for enheten, herunder gjennomføre ruskontroll dersom dette er satt som vilkår.

Hvis det er satt vilkår om ruskontroll, trenger ikke denne gjennomføres av de samme personer som de som yter tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven, men disse har ansvar for å sikre at gjennomføringen skjer i tråd med avtalen mellom påtalemyndighet og kommune. Det er naturlig at tjenesten tilbyr helsefaglig oppfølging utover rusmiddeltesting alene, selv om vilkåret kun skulle dreie seg om å gjennomføre ruskontroll.

På litt lengre sikt forventes det at enhetene skal kunne ha ytterligere oppgaver/funksjoner som understøtter helse- og omsorgstjenestelovens formål, og regjeringens kommende forebyggings- og behandlingsreform. Kommunene bør ellers se sine helse- og velferdstjenester i sammenheng, og trekke veksler på de tjenester og tilbud som finnes lokalt, inkludert det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Utvikling av veiledningsmaterieil

Helsedirektoratet vil i sammen med relevante aktører på feltet utvikle veiledende materieil til bruk i de nye enhetene i kommunene. En arbeidsgruppe bestående av representant(er) fra KS, brukerorganisasjoner, kompetansesentrene (KORUS), Statsforvalterne og kommune mv, vil bli nedsatt til dette arbeidet.

Helsedirektoratet vil videre ta kontakt med Politidirektoratet (POD) for å utarbeide rutiner og prosedyrer for hvordan overføring av informasjon om ilagt oppmøteplikt og/eller rusmiddeltesting mv. skal finne sted i praksis.

Materieillet vil bl.a. inneholde en beskrivelse av:

1. Rutiner og prosedyrer for hvordan vilkår om oppmøte mv. praktisk skal følges opp, dvs. hvordan kommunene informeres fra påtalemyndigheten om møteplikt mv, og hva som skal kommuniseres tilbake om oppfølging av vilkår til påtalemyndigheten.
2. Rutiner for gjennomføring av nødvendige samtaler og undersøkelser for å sikre at behov og krav på helse- og øvrige velferdstjenester ivaretas.
3. Rutiner for rusmiddeltesting dersom dette er satt som vilkår etter strl. § 37 første ledd bokstav d.

Kommunen vil orienteres nærmere om aktuelle prosedyrer og rutiner jf. punkt 1.og 3.før loven trer i kraft 1.7.22.

Vennlig hilsen

Åste Herheim e.f.
avdelingsdirektør

Brittelise Bakstad
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

Justis- og beredskapsdepartementet; Politidirektoratet; Riksadvokaten; Kompetansesenter rus (KoRus) - region sør; Kompetansesenter rus (KoRus) - region Nord-Norge; Kompetansesenter rus (KoRus) - region vest Bergen; Kompetansesenter rus - region øst (KoRus-Øst); Landets statsforvaltere; Kompetansesenter rus (KoRus) - region vest Stavanger; Kompetansesenter rus (KoRus) - region Oslo; Kompetansesenter rus (KoRus) - region Midt-Norge

